

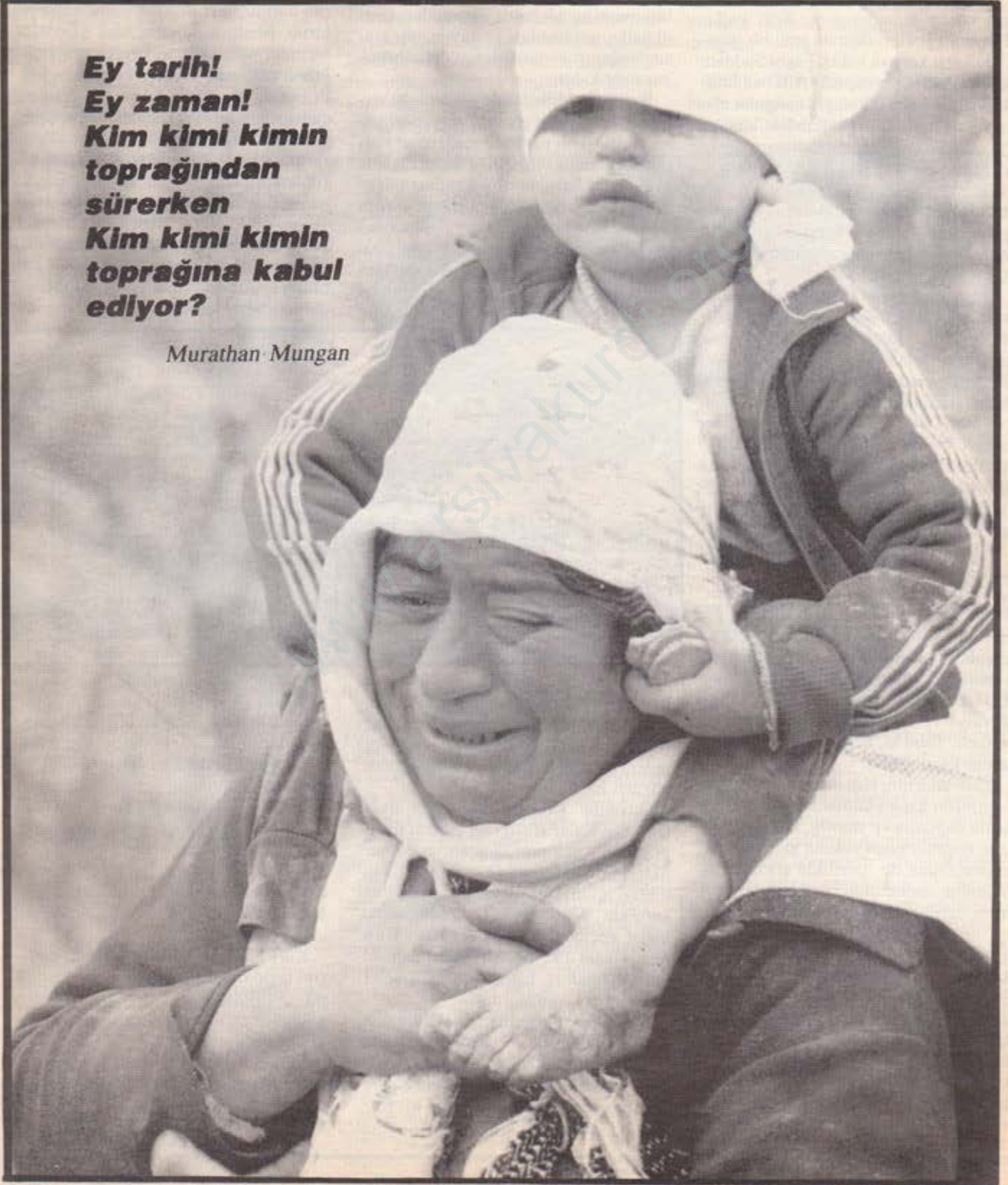
Jiyan

Kovara Yekitiya Jinên Kurdistan - Kurdische Frauenzeitschrift

Hejmar: 2, Gulan-Mai 1991, Biha: 2,- DM

**Ey tarih!
Ey zaman!
Kim kimi kimin
toprağından
sürerken
Kim kimi kimin
toprağına kabul
ediyor?**

Murathan Mungan

BİR SOYKIRIM DAHA...

Daha 1988 Halepçe katliamının acıları henüz dinmemişken, Kürt halkı, dünyanın gözleri önünde yeni bir jenosidle karşı karşıya kaldı. Faşist Saddam rejimi, Körfez savaşında ABD ve müttefiklerine karşı uğradığı yenilginin acısını, mazlum Kürt halkından almaya çalıştı. Savaş süresince kullanmaya cesaret edemediği napalm ve fosfor bombalarını başta Kürt halkına karşı olmak üzere, Şii Araplara ve Asuri, Türkmen gibi azınlık halklara karşı da kullanıp, soykırımı girişerek, sadistliğini bir kez daha ortaya serdi.

Bu soykırımdan kurtulmak için, 3 milyona yakın insanımız evini, yurdunu terketti, yollara düştü. Türkiye ve İran sınırlarına yığıldı. İnsanları yurdundan, evinden koparıp göçe zorlayan etkenleri anlatmaya gerek yoktur. Kim yerinden, yurdundan kopmak ister? Hele hele bu, yüzyıllarca savaşım veren, dağı-taşıyla kucaklaştığı topraklarına kenetlenmiş, her türlü zorbalıklara rağmen, yurtlarında kalmayı başarabilmiş bir halk, Kürt halkı ise..

Ancak ne var ki, düşmanların gücü karşısında Güney Kürdistan'daki bu insanlarımızın başka seçeneği kalmadı. Peşmergeler direnişi sürdürürken, geriye kalan çoğunluğunu kadın, çocuk ve yaşlıların oluşturduğu insanlarımız ise, kendilerine kapılarını açar umuduyla Türkiye ve İran sınırlarına (gerçekte ise Türkiye ve İran Kürdistanı) yığılmaya başladı. Tabii ki, beklemedikleri bir ortamla karşılaştılar.

Türk yönetimi başlangıçta mültecilere sınırlarını kapalı tutmakla, binlerce insanın dağlarda ve sınırda, her türlü yaşam koşullarından yoksun kalmalarına, binlercesinin de -özellikle çocukların- ölümüne neden oldu. Saddam ve rejimine verilen savaşım yetmiyormuş gibi, insanlarımızın doğanın acımasızlığıyla da karşı karşıya olması, hayatta kalabilmenin mücadelesini vermesi, Türk yönetimini ilgilendirmiyordu. Türkiye, daha sonra uluslararası baskılar sonucu, sınırlarını açmak zorunda kaldı. Bu kez de, Türkiye Kürtleriyle bu insanların ilişki içinde olmalarını önlemek amacıyla, gerek yerleşim ve gerekse diğer yardım çalışmalarında,

halkın katkısını engellemeye çalıştı. Hala da bir çok yardımın zamanında yapılmasına engel olmakta.

Körfez savaşı süresince "İnsan Hakları" savından hareketle, Saddam'ın faşistliğini, barbarlığını, yokolması gerektiğini bas bas bağırarak başta ABD olmak üzere, O'nun müttefikleri ve Birleşmiş Milletler ise, başlangıçta olaya seyirci kalmanın ötesinde bir şey yapmadılar. Özellikle de ABD yönetimi, tutumunu ancak batılı yöneticiler, kendi halkı, gazetecileri ve yayıncıları arasında eleştiri konusu olunca değiştirmek zorunda kaldı.

Birleşmiş Milletler de suskunluğu tercih etti. "Politik çözüm" önerileri yerine, "insani yardım" çağrısını yapmakla yetindi önce. Körfez savaşında bir şeyhin korunmasını kendine görev bilen BM, Irak Kürdistanı'nda nüfusu 5 milyon olan halkımızın yok olmasına seyirci kalmayı ve sorunu bir saltanat sahibinin varlığını sürdürmesi için tehlike gördüğü Saddam'a havale etmeyi uygun buldu. Her ne kadar daha sonra

sorunlarımızın yanısıra, ulusal sorunumuzun daha ağır bastığı bu ve benzeri dönemlerde daha duyarlı olmalı, gelişmeleri takip etmeli, kamuoyunu bilgilendirmeli, onun desteğini sağlamalıyız. Nitekim bunun bilincinde olan KOMJIN, kamuoyunu olaya hassas kılabilmek için bir dizi çalışmalar gerçekleştirdi. Olayı kınayan ve kamuoyuna seslenen bir bildiri çıkararak, 500'e yakın Milletvekili, yardım ve kadın kuruluşuyla ilişkiye geçti, yardımlarını istedi. Bildiri ayrıca KOMJIN birimlerine de gönderilerek, geniş dağılımı sağlandı. KOMJIN birimleri halkımızın bu dar gününde yoğun çalışmalara girdiler: standlar açtı, şehir merkezlerinde çadırlar kurdular ve para topladılar. Böylelikle KOMJIN birimleri toplam 20 bin DM dolayında para toplayarak medico international hesabına gönderdiler. Ayrıca, 20 Nisan 1991 tarihinde Hekvaki tarafından düzenlenen ve 10 bini aşkın kitlenin katıldığı yürüyüş ve mitingi KOMJIN olarak destekledik.

Foto JİYAN

Türkiye-Irak "sınırı"

Türkiye, ABD ve batılı bazı ülkelerin baskısıyla Kürt sorununu gündemine aldıysa da, Kürdistan'ın her dört egemen yönetiminden daha duyarlı davrandığı, onlara ters düşmemeye gösterdiği özen, gözden kaçmadı.

Güvenlik Konseyi'nin daimi üyesi Çin, Sovyetler Birliği ve dönem üyesi Japon Küba'nın, Saddam'ın barbarlıklarının görüşülmesi sırasında takındıkları tutum ise, sosyalizm adına yüzkarasıdır. Anti-emperyalist, enternasyonalist geçinen bu ülkeler, Kürt sorununda batılı ülke ve ABD kadar dahi duyarlı olamamış, hatta kimi gelişmeleri önleyici rol almışlardır.

Bütün bu oluşumlara bakıldığında, Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesinde, erkekler kadar kadınlara da ağır görevlerin düştüğünü unutmamak gerekir. Bundan hareketle diyoruz ki, Kürdistanlı kadınlar olarak, sınıfsal-cinsel

Bugüne kadar sürdürdüğümüz yardım kampanyası ve çeşitli eylemlerle yetinmemek gerekir. Bundan böyle, ülkedeki insanlarımızla, özellikle de kadınlarla diyalogumuzu daha da geliştirmeli, yurt dışında bulunmanın getirdiği olanaklar ölçüsünde onlara destek vermeli. Unutmayalım ki, yardıma en çok gereksinim duyanlar başta çocuklar ve kadınlardır.

KOMJIN olarak, bu insanlık suçu karşısında tüm ilgili kurumları, bireyleri duyarlı olmaya, gerekli önlemleri almaya çağırıyoruz.

Kürt halkının kurtuluşu kendi kaderini tayin etmesine bağlıdır. Kürt sorunu çözülmedikçe Ortadoğu'ya barış gelmeyecektir, savaşlar, sürgünler, kıyımlar devam edecektir. Bundan dolayıdır ki, Kürt sorunu salt bir insancıl sorun olarak göstermek isteyenlere, gerekli cevap verilmelidir.

Nasıl Örgütlenmemiz Gerektiği Üzerine...

Seyran

Hemen hemen her toplumun yarısını biz kadınlar oluşturuyoruz. Yeryüzünde varolan tüm insanlar, kadın ya da erkek, kadınların doğurma özelliğinden ötürü vardılar. Biz kadınların hemen her toplumda eşitsiz konumda olması, sorunlarımızın çözümsüz kalması, cins olarak baskı altında olmamız biraz da bizden, yani kendi parçamız olarak gördüğümüz evlatlarımıza, kocalarımıza, erkek kardeşlerimize tolerans tanıma ve bu nedenle de kesin tavır alamama nedenlerinden kaynaklanmaktadır.

Her toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınma durumuna göre, kadınların sorunları da değişiklikler göstermektedir. Kadın sorunu toplumdaki sorunların bir parçasıdır. Bu anlamda da bu sorunu diğer toplumsal sorunlardan kopuk biçimde ele almak yanlıştır bana göre.

Biz Kürt kadınları da kendi toplumumuzun yarısını oluşturuyoruz. Toplumumuzun sorunlarının bilincindeyiz. Bu sorunların yanında kadın sorununun da varlığına dikkati çekip kadınlarımızın örgütlenmesine çalışmalıyız.

Ayrıca kadın sorunu salt kadınları değil, aynı zamanda erkekleri de ilgilendiren bir sorundur. Kadınların salt kadın sorunuyla ilgilenip toplumsal diğer sorunlara ilgisiz davranmaları ve kadın sorununu diğer sorunlardan kopuk biçimde ele alıp mücadele etmelerini yanlıştır görüyor ve sonuç getirmeyeceğine inanıyorum. Kürt kadınlarının hem kendilerine özgü sorunları hem de sömürge zincirini kırmaya yönelik ulusal bağımsızlığı için, aynı zamanda diğer toplumsal sorunlar için örgütlenmesi çok sevindirici bir olaydır.

Örgütlenmek her ne kadar önemli ise de seçilen hedeflerin doğru bilinmesi pratikte mücadelenin doğru bir çizgide gitmesine yardımcı olur. Nedir hedefler ve niçin örgütlenmeli?

Toplum olarak henüz bağımsızlığımızı ele almış, sömürge konumundan kurtulmuş bir toplum değiliz. Bu demektir ki, bizler kadınıyla erkeğiyle sömürgecilerin boyunduruğu altındayız, bağımlı bir ülkeyiz. Böyle iken bile Kürt toplumunda erkek cinsinin egemenliği ha-

kimdir. Ezilen bir ulusun kadınları olarak aynı zamanda toplumdaki erkek anlayışının baskısı altındayız. Yani toplum erkeklerle baskı kurma olanakları vermiştir. Örneğin dini görüşler, geleneklerin bazıları, ezen ulusun kanunları, ahlak anlayışı, erkeklerin çalışma olanaklarının fazla oluşu, eğitimden yararlanma şansı ve daha bir çok alanlarda erkekler kadınlardan şanslı konumdadırlar. Toplumumuzun sorunları ve biçimi gereği kadın sorununu bu sorunların bir parçası olarak görüyoruz. Çalışan kadınların erkeklere nazaran az ücret alması, emeğinin ucuza kapatılması sömürge ülkenin sömürme politikasının bir biçimidir ve biz elbetteki emeğin sömürüsüne de karşı olmalıyız.

Ayrı örgütlenmeye bu üçlü baskı ve sömürünün bilinmesi temelinde gidilmelidir. Mücadele ederken direk erkeklerin hedef alınması yanlıştır. Gerek ulusal kurtuluş için, gerekse kadın-erkek eşitsizliğinin ortadan kalkması için hedef olarak toplumda salt erkek cinsinin alınması, asıl hedeflenmesi gerekenlere yardımdan başka bir işe yaramaz.

Kaldığı sınıflı bir toplumda sınıflar kadın ve erkek cinsine göre değil, toplumda üretim araçlarına sahip olma, üretim ilişkileri, toplumsal gelirden alınan paya göre belirlenir. Sınıflama bu kriterlere göre yapılırken bazıların salt kadın sorununu, cinsi ezilmişliği ön plana çıkarıp sorunu saptırmaları yanlıştır. Öyle kadınlar vardır ki, toplumda kötü yaşam koşullarına sahiptir. İşsizlikle karşı karşıya, kötü sağlık koşulları, geçim derdi, beslenme sorunu vardır. Bazı kadınlar ise bütün bunlardan habersiz, dertsiz, çilesiz yaşamaktadırlar. Emekçi kadınıla Burjuva kadın arasındaki farkı görmek ve kadın cinsini sınıf olarak görme yanlılığına düşmemek gerekiyor. Zaten Saddam'ın kanlı diktatörlüğü de, Türk rejimleri de Kürt kadınlarını ayrı bir sınıf olarak görmediler. Kürt halkını bir bütün olarak, kadınıyla erkeğiyle katlettiler, kırdı, sürdürdü, zulmettiler.

Ayrı örgütlerinde kadınlar belli çalışmalar yaparak bazı eksikliklerini de giderirler. Örneğin bir toplantıyı organize etme, kararlara katılma, düşüncelerini açıklama, inisiyatif geliştirme, sorunları anlatabilme yeteneğini hayata geçir-

me gibi bir dizi yeteneklerin geliştirilmelerine yarar. Ayrıca dost kazanma, diğer örgütlere kendi sorunlarını götürebilme, kendisini kabul ettirme, haklı bir nedenden ötürü mücadele ettiğine, haksız ve eşitsiz konumundan kurtulma için dayanışma istemede görevlerimiz olmalıdır.

Ayrıca kadın örgütü olarak diğer örgütlere dayanışma göstermek, onları desteklemek temel görevlerden biri olmalıdır. Bu mücadele aynı zamanda halkımızın mücadelesinin güçlenmesi demektir.

Kadınların ezilmesine, horlanmasına, baskı altında kalmasına karşı çıkmalıyız. Kadınların zoraki evliliğine, baş-

lık parası adı altında satılmasına da karşı çıkmak gerekir. Kadınların evin dört duvarı arasında izole edilmişliğine karşılık toplumsal işlerde çalışmalarını talep etmeliyiz. Kadının din ya da gelenek adı altında okula gönderilmemesine karşı eğitimde-öğretimde eşitliği savunmalı. Ayrıca gerek Kürdistan'da ve Türkiye'de gerekse F. Almanya'da Kürt kadınlarının toplumsal, sağlık ve eğitim problemlerine çözüm yolları bulunmasına çalışılmalıdır. Kürt kadınlarının yurtdışındaki sorunlarına sahip çıkmalı ve bunun için mücadele etmeli. Sayılabilecek daha çok amaç ve talep var. Ve sorunlarımız olduğu gibi bunların çözümü ve gerçekleşmesi için de salt kadınlarımızın değil, erkeklerimizin de bu konularda bilinçlenmeleri gerekiyor. Bu konuya kadınlarımızın ciddi eğildikleri kadar erkeklerin de eğilmeleri ve "sorun kadın sorunudur" diyerek bundan işleri gereği yararlanma eğilimlerinden ziyade, gerçek dayanışmalarını göstermeli, deneyimlerini aktarmalıdır.

Ayrı kanallardan aynı hedefe varmak için sıkı bir dayanışmanın oluşmasına sahip çıkmalıyız. Bunun aynı zamanda kendi bağımsızlığımızı korumayı içerdiği açıktır. Şu zorlu ve çetin günlerde -ki bu tarihsel bir dönemdir- pratikte kadın erkek herkesin birlik olması, örnek eylem ve çalışmalarıyla yıllardır bölünmüş politikalarını boşa çıkarma, iktidar kavgası yerine ulusal birlik kavgası ve çabası verme zamanı olduğunu hatırlarda tutma, bunu önde tutarak çalışmalıyız.

PANEL: Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda Kadın Hareketindeki Gelişmeler

Kezal

KOMJIN, 2 Mart 1991 tarihinde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle Köln'de bir panel ve gece düzenledi. Kulturamt ve Volkshochschule ise eylemi desteklediler. "Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda Kadın Hareketindeki Gelişmeler" şiarı altında yapılan panele, sosyalist feminist Yelda Özcan (İstanbul), Sosyalist Kürt kadınları adına Dilan (Diyarbakır), Sosyolog-Etnolog Dr. Lale Yalçın (Bamberg) ve KOMJIN'den Bêrivan konuşmacı olarak katıldılar. 300 kişinin katılımıyla Köln'de ilk defa kadınları konu alan böylesine geniş çaplı bir panel gerçekleştirildi. Panele olan ilgiyi hiç şüphesiz İstanbul ve Diyarbakır'dan gelen konuşmacılar arttırmaktaydı.

Panel ve Gece'nin Önhazırlıkları

Panel konuşmacıları ve kültür programında yer alan sanatçılarla konuşul-

ğıyla vize alma girişimlerinde bulunuldu; el ilanı, büyük boy afiş ve giriş biletleri çıkartıldı. Gerek el ilanlarının dağıtımı, biletlerin satımı olsun, gerekse

lundular. Panel ve gece gününde yoğun şekilde görev alan KOMJIN'liler, kolektif çalışmanın örneğini gösterdiler.

Panelden bir görüntü

Foto: Cahit

duktan sonra yoğun bir kamuoyu çalışmasına geçildi. Yelda ve Dilan'a Dışişleri bakanlığı aracılı-

afişlerin yapıştırılması konusunda KOMJIN üyeleri görev alarak, eylemin duyurulmasına katkıda bu-

Panel

Panel, öğleden sonra saat 15.30 dolaylarında

YELDA:

"Niye kadınlarımız, niye kadınlar değil?"

"Biz feministler, bazı muhalif kesimlerden farklı olarak "bu sistem kapitalist bir sistem" diye kestirip atmıyoruz. Bizim tesbitimiz, kapitalist cinsiyetçi sistem. Bu nedenle önerdiğimiz çözüm yolları da ona göre farklılıklar içeriyor. Örneğin şöyle demiyoruz: "önce ulusal sorun, sonra da bunlar hallolur canım, ya da bu işin temeli ekonomik, bu işin temeli sınıfsal vs. Sadece bugünlerde yaşadığımızı biliyoruz, kocalarımızın nasıl dayak attığını, kocalarımız-

zın nasıl tecavüz ettiğini biliyoruz, yaşadığımız bu talih ne zaman başladığı bizi fazla ilgilendirmiyor. Cinsiyetçi sistem, biz kadınların emeğine, belleğine ve kimliğine el koyuyor, hem de toplumun her alanında, hem de sadece kapitalistler tarafından değil, bütün er-

kekler tarafından eziliyoruz. Bizim böyle bir tespitimiz var.

"Kemalistler 1934'de kadınlara seçme-seçilme hakkı verdiklerinde, bazı uluslarda o zamana kadar bulunmayan bu hakkı, 'kimsede yokken biz de vardı' derler, övünürler. Aslında bütün ezilenlerin olduğu gibi kadınların da tarihi unutturuldu, oysa o döneme kadar, 1903'den beri bir kadın mücadelesi vardı, ama bunlar bize unutturuldu. Sanki kadınlar hiç mücadele etmeden, Atatürk bu hakkı hediye etmiş gibi. 1934'te faşist devletlerden farklı olduğunu göstermek için Mustafa Kemal böyle bir adım attı. Çünkü kadınlar hep demokrasi sembolüdür. Bu sosyalistler için de öyle.

"Biz demokratik vitrin olarak kullanılıyor, ama buna rağmen var olan olanakları, açılmış alanları kullanıp kendi yararımıza söz söylemekten de geri kalmıyoruz.

"Hep şöyle derler: kadınlarımız, köylü kadınlarımız, işçi kadınlarımız, emekçi kadınlarımız.. Niye kadınlarımız, niye kadınlar değil? Ne var ki devamlı erkekler denir, erkeklerimiz değil. Bu sosyalist jargosunda da öyle. Çünkü biz ait olanız, onlar bize sahip olanlar ve onun için de kendilerinde bize kadınlarımız deme hakkını görüyorlar.

"Şu anda Türk Medeni Kanunu'nda koca aile reisi dir, oturulacak konutu seçme kocanın hakkıdır, boşanma durumunda velayette uyumsuzluk oluyorsa kocanın oyu geçerlidir. Fahişelere tecavüz edilirse ceza üçte iki indirimle uğrar."

VHS'nin binasında oturma yöneticisinin açıklamaları, konuşmacıları tanıtımıyla başladı. Ardından Yelda'ya Türkiye'deki kadın hareketindeki gelişmeler hakkında bilgi vermesi için söz verildi. Direkt bir eleştiriyle sözlerine başlayan Yelda, kadın hareketine feminist bakış açısını örneklerle dile getirmeye çalıştı. Oldukça rahat, argo ve erkekleri provake eden konuşmasıyla dikkatleri üzerinde toplayan Yelda, bazı seyircilerin tepkisini de üzerine topladı. Bu durum tartışma bölümünde daha da bariz bir şekilde görülmekteydi. Yelda konuşmasına son verdikten sonra, Dilan sözü alarak Kürdistan'daki kadın hareketine değindi; Diyarbakır'da Kürt kadınlarının örgütlülük durumuyla ilgili bilgiler, örnekler sundu. Dr. Lale Yalçın da "Etnik kimlik ve Kürt kadınları" konusu kapsamında, görüşlerini dile getirdi. Son konuşmacı olarak söz alan Bêrivan ise "Yurt dışındaki Kürt kadınlarının örgütlenmesi ve KOMJIN" ana başlığı altında Kürt kadınlarını örgütlenmeye iten etkenlere değindi. Panelde yer alan konuşmacılar görüşlerini dile getirdikten sonra, tartışma bölümüne geçildi. Bu bölümde seyirciler konuşmacılara sorular yönelttiler; onların sunmuş oldukları tezler hakkında yorum yaptılar. Tartışmaların odak noktasını Türkiye ve Kürdistan'dan gelen konuşmacıların tezleri oluşturmaktaydı. Diğer taraftan Dilan ve Yelda'nın kadın sorununa bakış açılarının birbirinden oldukça zıt olması, seyircilerin doğal olarak ilgisini toplamıştı. Yelda, katı feminist bakış açısıyla kadın sorununa yaklaşım gösterirken, Dilan kadın örgütlenmesinin marksizm-leninizm temellerinde olması gerektiğini vurgulamakta, Kürt kadınları açısından ulusal sorunun büyük bir yer aldığını hatırlatmaktaydı. Bu konuda Dilan'a gelen ilginç sorulardan bi-

DILAN:

"Kürt kadın hareketinde yeni bir dönem.."

"Türkiye Kürdistanı'nda siyasi tarih incelendiğinde genelde 60 öncesi ve sonrası diye iki kısma ayrılarak değerlendirilir. Kadın hareketi de yine aynı perspektifte ele alınmalıdır. Çünkü kadın sorununa bakış açısı ve mücadelesinin biçimi de böylesi bir ayrımı zorunlu kılmaktadır.

"1960'lara gelindiğinde marksist-leninist ilkelere dayalı düşünceler gelişmiş. (...) Buna bağlı olarak birçok soruna çözüm yolları getirilmiş, örgütler içinde kadınların aktifliğini sağlamak için yeni perspektifler geliştirilmiştir. Değişen bu düşünceler yaşama ne oranda geçirildi? Bunun başarılı olduğunu söylemek biraz zor. Çünkü; teoride kabul edilen birçok olgu pratiğe geçirememiştir. Hiçbir örgüt kadın örgütlenmesi üzerinde yeterince durmamıştır. (...) 1980'e kadar olan dönemde diğer hiçbir örgütün kadın kollarının olmadığı, olsa bile bazı dönüşümleri gerçekleştirmekten uzak olduğu da bir gerçektir.

"80 öncesinde özellikle aile içindeki aktif bir erke-

risi "Kürt kadınlarının kurtuluşunun ön şartının, toplumun genel olarak ulusal boyunduruktan kurtulması olduğunu söylüyorsunuz. Oysa İran örneğinde de görüldüğü gibi bu hiç te böyle olmuyor. Kadınlar islam devriminin gerçekleşmesine büyük katkılarda bulunmuşlardır; oysa şimdi de eskisi gibi baskı altındalar", ya da "şimdiye kadar sosyalist geçinen toplumlarda da sürekli kadın sorunu olmuştur, onların

ğın etkisiyle, onun gölgesinde, düşünce üretmekten, iradeli birliktelikten, uzun erimli mücadele şevkinden çoğu zaman uzak olan kadın yerini, 80 sonrasında bilinçlenmesi uzun bir zaman alsa bile kendi insiyatifi ile karar verebilen, daha sağlıklı gelişim içinde olan kadına bırakmıştır. Bu Kürt ulusal mücadelesinin gelişmişliğini, yayılmışlığını beraberinde getirmiştir.

"Kürdistan'da 80 darbesiyle, darbenin etkisini yaşamayan aile yok gibiydi. Her ailede en az bir kişi ya cezaevlerindeydi, ya firari durumdaydı, ya da şehit edilmişti. Aşırı baskılarla, asimilasyonla suskun, korkan, tepkisiz toplum yaratmak, ulusal bilinci köreltmek isteniyordu. İşte bu dönemlerde erkeklerimiz kadınlarımız kadar etkin olamamıştır. Tutuklama korkusu erkeklerin uzun bir süre kendilerini geri plana atmalarının nedeniydi.

"Açlık grevlerinde anaların 'Biji Kurdistan', 'Kurdara Azadi' sloganları atmaları özellikle kadınlarda oluşan ulusal bilincin bir yansımasıdır. Ayrıca anaların zafer işaretleri aynı zamanda açlık grevlerinin bir sembolü haline gelmiştir.

"Kürt kadınları, aileleri tarafından namus olgusundan hareketle mücadeleden alıkoyulmaktadır."

sorunlarına köklü çözümler getirilmemiş, aksine yenileri eklenmiştir vs." Dilan bu tür soru ya da yorumlarla karşı karşıya kalırken, Yelda ise kadın sorununu toplumun sorunlarından çok soyut bir şekilde ele aldığından, birçok dinleyicinin söz alıp, görüşlerini dile getirmesine yol açtı. Örneğin erkek bir seyirci söz alarak "Türkiye'de her şey çarpık olduğu gibi, bu kadın hareketinde de böyledir. Türkiye'nin burjuva de-

Gulistan

Berçem

mokrasisi çarpık, devleti çarpık, dolayısıyla feminizm de çarpık olarak ortaya çıktı" diyerek, görüşlerini dile getirdi. Diğer taraftan konuşmasıyla birçok bayanın da tepkisini üzerinde toplayan Yelda'ya feministler olarak Kürt kadınlarının durumlarıyla hiçbir zaman ilgilenmedikleri, adeta bir takım gerçek dışı taleplerle kendilerini meşgul ettikleri eleştirisi de getirildi ve şöyle dendi: "Kürdistan'da kadınlarımızın rahminde kocaları aranırken, kızlık kontrolleri yapılırken, Kürt kadınları işkence ve ölümle yüzyüzyken, neler yaptınız?"

Sonuç olarak Panel'de

iki katı çizgi görülmekteydi. Bir taraftan Yelda'nın kadın sorununu toplumsal sorunlardan soyutlayan görüşü ve var olan düzene tepki yoluyla, provakasyonla değiştirilebileceği olgusu, diğer taraftan ise Dilan tarafından kadın sorununun marksizm-leninizm temelleri üzerinde çözülebileceği görüşü.

Kanımcı feminizm, değişik variantları ile bir takım entellektüel kadının biraraya gelip, "kendi" sorunlarına çözüm arayışlarıdır. Eğitim sorunu olmayan, üzerlerinde bir kambur gibi ulusal sorunu olmayan çoğu gazeteci, yazar, eğitim görevlisi kadınlar bir takım cinsel sorunlarını hallederek, kendilerini tatmin etmek istemekteler. Oysa "alt tabakadan", ulusal baskıdan paylarını alan kadınların sorunları onları fazla ilgilendirmemektedir. Evlilik dışı ilişki, çok eşlilik, kariyer vs. gibi konuları önplana çıkararak, kendileri için güncel sorunları tematize etmekte. Oysa okuma yazma bilmeyen, ailesi, kocası tarafından ezilen, şehir yüzü bile görme fırsatı bulamamış bir kadının sorunları ilk etapta bunlar değildir. O, başta eğitim ve mesleki sorununun çözülmesini arzu eder. Bu anlamda feminist kadınlar Türkiye'de son seneler birçok çalışma yapmış olsalar da, kadın sorununun kamuoyuna yansımaları konusunda başarılı olmuşlarsa da, bu akım, gelecek vaad etmeyen bir akımdır.

Diğer taraftan marksizm-leninizmin ya da sosyalizmin günümüz koşullarında kadınlara fazla bir şey vermediği de açık bir olgu. Sosyalist diye geçinen ülkeler, temsil ettikleri işçi sınıfına fazla bir şey getirmedikleri gibi, kadın konusunda da benzer bir durum yaşanmıştır. Bu nedenledir ki bu ülkelerde birçok kadın günlük hayatta ve iş hayatında çok ezildiklerini, yorulduklarını vurgulamakta ve ev hanımlığını tercih ettiklerini söylemektedirler. Sonuç olarak günümüzdeki (varsa) sosyalist ülkeler, kadın sorununa da köklü bir çözüm getirememişlerdir. Kadınların sorunları bu ülkelerde değişik kılıflara bürünerek, fakat özünü koruyarak yürümektedir. Bu nedenle kadın sorunu ne kapitalist ne de sosyalist sistemde çözümlenmiştir denemez. Toplumsal değişimler kadınların tam kurtuluşunu getirecektir hiç şüphesiz. Ancak gerçek sosyalizmin kuruluşuna epey zaman var kanısındayım. Bu nedenle de var olan sistem içerisinde kadınların can alıcı sorunlarıyla ilgili çalışma yapılmalıdır. Salt ulusal, salt sınıfsal yaklaşımla Kürt kadınlarının kurtuluşu gelmez, aksine kadınlar bu iki olguyu cinsel sorunlarla birleştirmeli, birlikte götürmelidirler.

Kültür Gecesi

Panel'den sonra kısa bir ara verildi. Daha sonra aynı salonda bir kültür

gecesi düzenlendi. Gece oldukça coşkulu ve canlı geçti. Gece salt kadınlardan oluşan folklor ekibinin Diyarbakır oyunlarını sergilemesiyle başladı. Folk-

lorun peşinde çıkan, solisti kadın olan Koma Aşiti grubu ise birbirinden güzel parçalar sergileyerek, seyircilerin sempatisini topladı. Gecenin sürprizi ise

Dr. LALE YALÇIN:

"Kadının kimliği sosyal bir olaydır"

"Etnik kimliği oluşturan kriterler değişebiliyor, önemleri azalabiliyor ya da çoğalabiliyor. Örneğin dil ve din, etnik tanımın genelde en önemli kriterlerinden olmalarına rağmen yine de bir Çerkez, Çerkezce bilmese de kendini Çerkez gibi hissedebiliyor. Etnik kimliğin tanımı pek çok faktöre bağlı, etnik kimlik hem zaman hem mekan içinde değişken, etnik sınırın varlığı ise kendi başına ve kendiliğinden bir sorun değil.

"Etnik kimliklerin algılanması ve kabullenmesinde sorun olarak ortaya çıkması Türkiye'de daha ziyade idari makamlar düzeyinde, idareciler için sözkonusu.

"Kadın kimliği onun biyolojisinden fizyolojisinden kaynaklanmıyor, bu kimlik özünde sosyal bir ürün. Yani kadın aslında kadın olarak doğmuyor, kadınlık olayını öğreniyor. Anneliği açık ya da indirekt yollardan öğreniyorlar. Erken açılıp saçılmanın, oynaşmanın kötü olduğunu, erkeklerin gözünün içine bakmadan sokaklarda yürümenin ama yine de gülyüzlü olmanın iyi olduğunu öğreniyorlar. Kadınların kimlikleri içinde buldukları toplumun kültürüne göre değişiyor.

"Etnik kimlik ve kadın kimliğinin kesiştiği noktalar: Etnik sınırlar özellikle de birbirleriyle siyasal ve ekonomik kaynaklar için kesin bir tarih durumunda bulunan gruplar arasında en fazla netleşiyor, en fazla kesinleşiyor ve korunuyor. Kadın kimliği ise başka bir çelişkiler sistemin ürünü. Bu sistem Ortadoğu'da patriyarlardan başka bir şey değil. Bu iki güç ilişkisinin sistemleri birbirleriyle çelişmezler mi? Tabii ki çelişkiler oluyor, ama sistemlerde kadınlar, daha esnek davranabiliyorlar."

Panelden bir görüntü

Dilan folklor ekibi

tiyatro idi denilebilir. Frankfurt ve Mainz'li kadınlar yazdıkları senaryo dahilinde, salonda birçok insanın ağlamasına neden olan bir oyun sergilediler. Konu: kocası askeri güçler tarafından vurulan genç bir Kürt kadınının, F. Almanya'ya iltica talebinde bulunmak üzere gelmesi, bu ülkede bürokrasinin soğuk ve acımasız yüzüyle karşılaşması, toplum tarafından tolerans görmemesi, horlanması. Baş rolü ile çok beğeni kazanan Ayşegül, kitlenin gönlünü feth etti dense, hiç de abartma olmaz. Oyuncular, sundukları tiyatro parçasını uygun müzik ile beslemişlerdi. Diğer taraftan bu tiyatronun "gerçekten mi" kadınlar tarafından hazırlandığını merak edenler de az değildi!

Gece, Gulistan'ın birbirinden güzel türküler sunmasıyla son buldu.

Panel ve gece kimi eksikliklere rağmen başarılı geçti.

KOMJIN'in düzenlemiş olduğu bu panel ve gece bir aydınlanma dizisinin başlangıcıdır. Gerek Kürt kadınları olsun, gerekse de Türkiyeli kadınlar olsun, kendi sorunlarını topluma aktarabilmek ve kendilerini bilinçlendirmek için bu türden eylemler gerçekleştirmelidirler. Bu vesileyle kadın hareketindeki değişik perspektifler kitle önünde tartışılabilir, kadınlar sorunlarıyla "baş başa" kalmış olmazlar.

BÉRİVAN:

"Kadın örgütüne ne gerek vardı, diyenler var..."

"F. Almanya'da yaşayan Kürt kadınlarının sorunları diğer uluslardan kadınların sorunlarına göre farklılık teşkil ediyor. Diğer yabancı uluslara mensup kadınların hepsi geri kalmış da olsa kapitalist üretim ve sosyal yapıya sahip ülkelerden gelmektedir. Dolayısıyla bu kadınlar üzerindeki baskılar her ne kadar varlığını koruyorsa da, bunlar görece hafiftir, değişiktir. Kürt kadınları ise henüz yarı feodal bir toplumdaki gelmektedir. Ortaçağa ait değer yargıları kadınlarımızın yaşamını bugün de önemli bir biçimde belirlemektedir.

"F. Almanya'da yaşamalarını sürdüren Kürt kadınları hernekadar ülkelerinden binlerce kilometre uzakta, modern bir toplumda yaşamalarını sürdürüyorlarsa da, kadını aşağılayan toplumsal değer yargılarından kurtulmuş değiller. Burada yaşayan Kürt kadınları çoğu zaman eğitim ve çalışma konusunda kendileri karar veremiyorlar, sosyal, politik ve kültürel çalışmalara tek

başlarına katılmaları hemen hemen olanaksız.

"Kürt kadınları F. hükümet tarafından politik ve yasal olarak, iş yerinde ise ekonomik bakımdan sömürülmektedir.

"F. Hükümetin Kürtleri ayrı bir ulus olarak tanıması, tüm toplum bireylerini olduğu gibi, kadınlarımızı da etkilemekte. Bunun sonucu sosyal ve kültürel haklardan yararlanmamız olanaksız. Çoğu okuma-yazma, dil bilmeyen kadınlarımız için Kürtçe sosyal danışmanlık, TV ve radyoda Kürtçe yayın hakkı büyük önem taşıyor.

"Kendi örgütümüz KOMJIN'i kurmamıza, bazı çevreler kuşku ile bakmaktalar. 'Kadın örgütünü oluşturmaya ne gerek vardı, birlikte ne güzel çalışıyorduk' diyenler var. Biz bu görüşün dar ve yanlış olduğu inancındayız. Kadınların politik yaşamda tam olarak yer almaları, başta kendi sorunlarına eğilmeleri ile gerçekleşebileceği inancındayız. Kaldı ki kadınların kendi örgütlerinde çalışmalarını, diğer demokratik örgütlerde ve partilerde çalışmalarına engel değildir. Nasıl ki işçilerin sendikalarında örgütlenmelerini doğal, hatta kaçınılmaz olarak görüyorsak, kadınların kendi örgütlerinde çalışmalarını da o kadar doğal ve meşru görmek her demokratın takınması gereken bir tavidir."

Hafta Sonu Seminerleri

Kuruluşumuzdan bugüne değin geçen üç yıl gibi kısa sürede yapılan çalışmalar da göstermiştir ki, Kürt kadınları ulusal kurtuluş mücadelesinde ve kadın hareketinde kendilerine düşen sorumlulukların bilincini hızla kazanmaktadır. KOMJIN kendisine hedef edindiği birçok etkinlikler arasında seminerlere de büyük önem biçmekte.

Seminerler, hem bız kadınların sorunlarına bir ışık tutma, hem de aramızdaki ilişkilerin pekiştirilerek karşılıklı önyargıların giderilmesine katkı içerdiğini kapsadığından, oldukça önemlidir. Bundan hareketle KOMJIN, 2/3 Şubat ve 26-28 Nisan 1991 tarihlerinde iki hafta sonu semineri düzenledi.

2/3 Şubat'ta düzenlenen hafta sonu seminerinin konusunu "KOMJIN'in Örgütlenme Biçimi ve Hedefleri" teşkil ediyordu. Detaylıca tartışılan bu seminerde, KOMJIN'in hedefleri ve sürdürdüğü çalışmalar dile getirildi. Böylece birçok kişinin KOMJIN hakkındaki bilgi eksikliği giderilmeye çalışıldı.

26-28 Nisan'da düzenlenen seminer ise ağırlıkta KOMJIN birimleri yönetim kurulu üyeleri katıldılar. Seminerin ana konusu "Kadın hareketi olarak karşılaştığımız sorunlar ve çözüm yolları" idi. Yoğun tartışmaların ve karşılıklı görüşlerin yer aldığı bu seminerde şu konular ağırlıkta işlendi:

-Birden fazla örgüt içinde çalışmanın getirdiği avantaj ve dezavantajlar; Kadın çalışmalarına ağırlık vermenin biçimi ve gerekliliği; Üç boyutlu (ulusal, sınıfsal, cinsel) bir çalışmanın birbirini dışlamadan birleştirilmesi; harmoninin sağlanması; KOMJIN MYK'si ile birimler arası ilişkiler.

Nüjen

8 MART ETKİNLİKLERİ

Xezal

Köln ve Düsseldorf Panelleri:

“Barışçı bir gelecek yaratabilir miyiz?”

Kadınlar, 1991 yılının 8 Mart'ını Körfez savaşının gölgesinde "kutlamak" zorunda kaldılar. 8 Mart birçok ülkede "savaşa karşı bir gün" ilan edildi. Kadınlar, savaşı olanaklı kılan etkenler, açtığı sonuçlar ve kadınlara düşen görevler üzerinde tartıştılar. Buna yönelik birçok paneller düzenlendi. F. Almanya'nın değişik kentlerinde de de böylesi paneller gerçekleştirildi. Nitekim 8 Mart Cuma günü Köln'de ve 10 Mart 1991'de ise Düsseldorf'a bağlı Erkrath'da iki panel yapıldı.

8 Mart Cuma günü DGB Kadınlar Kolu Köln'de "Körfez savaşı kadınları ne şekilde ilgilendirir?" adı altında bir panel düzenledi. Panelde konuşmacı olarak Dr. Christina Klenner (Berlin), Genka Lapön (Leipzig), Ulla Lötzer (HBV), Ulla Schmitt (SPD milletvekili ve kadın komisyonu üyesi), Felicia Langer (İsrail), Brigitte Rishmawi (Filistin), Ayşe Tekin (Türkiye, IG-Medien Sendikası) ve Kürdistan temsilcisi olarak KOMJIN'den Bêrivan hazır bulundular. Paneli Barbara Leutner yönetti.

Panel, konuşmacıların kendilerini ve temsil ettikleri ulusun durumuna değinmeleriyle başladı. İsraili temsilci ülkesinde "kara kadınlar" olarak örgütlenecek, kararlar bağlayıp Filistinlilerle İsraililerin kardeşçe yan yana yaşamasını amaçlayan kadınların başta ortodoks olmak üzere birçok Yahudi çevrelerden baskı gördüklerini, hakarete uğradıklarını anlattı.

Filistinli konuşmacı da ülkesinde halkına karşı uygulanan baskıları, zulmü dile getirdi ve F. Almanya'da Filistin-Alman kadın örgütünü oluşturduklarını ve bu yönde birhayli çalışma gerçekleştirdiklerine değindi.

Türkiye temsilcisi Ayşe

Tekin ülkesinde Körfez savaşı öncesinde baş gösteren işçi hareketlerine değinerek, körfez savaşı sırasında işçilerin taleplerinin göz ardı edildiğini, işçilerin savaşa karşı bir tavır takındıklarını ve büyük gösteriler yaptıklarını söyledi.

Kürdistan temsilcisi Bêrivan ise konuşmasına Kürdistan'ı tanıtarak başladı. KOMJIN temsilcisi Körfez savaşının Kürdistan'ı nasıl etkilediği konusunda görüş getirerek: "Kürdistan Körfez savaşından Kuveyt ve Irak'tan sonra en çok etkilenen ülke durumunda olmuştur" dedi ve sözlerine şöyle devam etti: "Türkiye Kürdistan'ında baskı ve sürgünler Körfez krizi ve savaşı döneminde daha da arttı. Ozal rejimi sınır bölgesindeki tüm köyleri ve kasabaları boşaltarak 'güvenlik şeritleri' oluşturdu." Bêrivan ayrıca Kürt köyleri üzerine "kazara" bombalar "düşüğünü" ve bunun planlı bir şekilde yapıldığını söyledi.

Bulgaristan ve (doğu) Berlin'li konuşmacılar ise Doğu blokundaki gelişmelere parmak bastılar.

IG-Medien sendikası temsilcisi savaşın yalnızca Saddam'ın ürünü olmadığını, bunda başka güçlerin de payının olduğunu belirtti.

SPD milletvekili Ulla Schmitt ise adeta günah çıkarıcı konuşmasıyla birhayli eleştiriyi karşı karşıya kaldı. O, körfez krizinin savaşa dönüşmesini eleştirerek, partisinin silah satışının kriz bölgelerine yapılmaması konusunda karar aldığını, silah satışının yalnızca NATO üyesi ülkelere yapılması konusunda hemfikir olduklarını izleyicilere duyururken, Kürdistan temsilcisi Bêrivan, bunun üzerine söz alarak, Türkiye'nin de bir NATO ülkesi olduğunu, ve bir NATO ülkesi olan Türkiye'ye satılan silahların büyük bir çoğunluğunun Kürt halkını sindirmek, korkutmak ve kıyımdan geçirmek için kullanıldığını belirterek, SPD'nin bunun bilincinde olup olmadığını sordu. KOMJIN temsilcisi SPD'nin de bu anlamda suç ortağı olduğunu dile getirdi. SPD'li kadınların da savaşın başlamasında sorumlu olduklarını, savaşa karşı kesin bir tavır koymadıklarını, ancak partilerinin onlara dikte ettiği doğrultuda davranarak, onların da bu savaşın başlamasında bizzat sorumlu olduklarını söyleyen Bêrivan, SPD'nin Kürt sorunu konusunda öteden beri ikircikli bir politika güttüğünü de sözlerine ekledi. SPD'nin, Kürt nüfusunun 1/10'unu dahi oluşturmayan

Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkını haykırarak savunurken, Ortadoğu'nun en büyük uluslarından bir tanesini teşkil eden Kürt halkına bu hakkı telep etmediğine dikkati çekti. Bu anlamda muğlak sözler kullanan Ulla Schmitt'i de eleştirdi ve şöyle konuştu: "Kürt halkından söz edilirken, Kürtlere bazı hakların verilmesinden bahs ediyorsunuz. Ancak hakların ne olacağını söylemekten çekiniyorsunuz. Biz Kürtler tüm diğer halklar gibi kendi kaderimizi tayin etmek istiyoruz." Bêrivan, olası bir Ortadoğu Barış konferansında Kürtlerin de temsil edilmesi gerektiğini, aksi takdirde bu konferansın meşru olamayacağını dile getirdi.

Panel KOMJIN temsilcisi ve SPD milletvekili arasındaki söz duellesuna dönüştü. Ulla Schmitt seyircilerin tepkilerini üzerinde toplarken, KOMJIN temsilcisi sempati-leri üzerinde topladı. Nitekim zaman yetersizliğinden dolayı Bêrivan'a söz hakkı verilmeyince, seyirciler tepkilerini dile getirerek, ona söz hakkının verilmesini olanaklı kıldılar.

Panel, birçok eksikliğe rağmen olumlu geçti. Panelde de birkez daha Kürt halkına ilginin eskiye nazaran yükseldiğini görmek mümkündü. Bunu KOMJIN tem-

10 Mart 1991, Erkrath paneli

silcisine sorulan sorular da göstermekteydi. Gelen sorular arasında, Kürtlerin olası bir Ortadoğu konferansına katılmak üzere hazırlık yapıp yapmadıkları, Kürdistan'ın tüm parçalarını kapsayan ulusal bir otoriteye sahip olup olmadıkları ve Kürtlerin davalarının çözümü için hangi taleplerinin olduğu ağırlıkta yer alıyordu. Bunun yanı sıra tek tek dinleyiciler söz alarak, görüşlerini dile getirdiler.

Panel bitiminde konuşmacılara son bir defa söz hakkı verildi. KOMJIN temsilcisi Bêrivan Kürt halkı üzerindeki baskıların değişik biçimde de olsa F. Almanya'da da devam ettiğini, F. hükümetin Kürtleri ayrı bir ulus olarak tanımadığını ve sosyal, kültürel haklar vermediğini dile getirdi. Körfez savaşının bitimiyle Ortadoğu'ya barış gelebileceğini de vurgulayan Bêrivan: "Ortadoğu'da Kürt, Filistin ve Lübnan sorunlarına adil bir çözüm getirilmeden, ortadoğuya barış gelmeyecektir. Savaş henüz bitmemiştir" dedi. Panel'de hazır bulunan kitleye seslenen Bêrivan, kadınların savaş gibi önemli temaları tartışmak için 8 Mart'ı beklememeleri, tartışmak için sürekli olabilecek bir platform oluşturmalarını da dile getirdi.

Yaklaşık iki saat süren panel de KOMJIN stand açarak, el işleri ve yayın sattı.

* * *

10 Mart 1991 günü de Erktrath'da yapılan Panel "Barışçı bir Gelecek Yaratabilir miyiz?" şiarı altında yapıldı. Panel Erktrath belediyesi Kadınlar Sorumlusu, Kulturamt, VHS, AWO, Frauen für den Frieden, Frauen helfen Frauen e.V.'nin yanı sıra FDP, GAB, Grüne, SPD, Frauentreff Xanthippe e.V. ve VHS-Frauenforum tarafından düzenlenmişti. Yaklaşık 70 kişinin katıldığı panele konuşmacı olarak Dr. Ulrike C. Wasmuth (Savaş ve Barış araştırma kürsüsü, Berlin Üniversitesi), Birgit Kreikemeyer (Barış ve Güvenlik araştırma enstitüsü, Hamburg Üniversitesi), Viola Adelt (Neuss Araştırma grubu ve 1990 Aachen Barış

ödülü sahibi), FDP, SPD, CDU ve Yeşillerden birer temsilci ve KOMJIN adına Bêrivan hazır bulundular. Dikkati çeken, Körfez savaşından direkt etkilenen ülkelerden panele salt Kürt temsilcisinin çağırılmış olmasıydı. Savaştan keza "payını" alan diğer ülkelerin, yani Irak, Filistin, İsrail vs. gibi ülkelere temsilci çağrılmamıştı.

Panel, konuşmacıların kendilerini ve temsil ettikleri örgütlerini tanıtmalarıyla başladı. Daha sonra Berlin Üniversitesi'nden Dr. Wasmuth, hazırlamış olduğu referatı sunarak, tartışma bölümü için zemin hazırladı. Referatında Körfez savaşını konu alan Wasmuth, Bush'un savaş kışkırtmacı tavrını "Töte einen, du bist ein Mörder, töte Tausende, du bist ein Held." (bir kişiyi öldür, katil ol; binlerce kişiyi öldür, kahraman ol) Hindistan atasözünü kullanarak eleştirdi.

Körfez savaşının bilimsel bir açıklamasını yapmaya çalışan bilimkadını, dünyada ataerkil temellere dayanan bir "barışsızlık"tan bahsederek, ekonomik ve politik bakımdan güçlü devletlerin, diğer devletleri hükümleri altına almayı amaçladıklarını, Körfez savaşının da bu politikanın bir sonucu olduğunu vurguladı. Bu olguyu "Bellismus" olarak tanımla-

yan Wasmuth, çağımız toplumunun Sexizm, Rassizm (ırkçılık) ve Bellizm'den ibaret olduğuna dikkati çekti. Saddam'ın batıya karşı "inatçı" reaksiyonunu "Saddam'ın reaksiyonu anormal bir dünyaya yöneltilen normal bir reaksiyon değil midir?" diyerek, Saddam'ın Körfez savaşına yol açan tutumunu adeta haklı kılmaya çalıştı. Batı'nın ethnozentrizm (ırk merkezçiliği) tutumunu eleştiren öğretim görevlisi, sanayi toplumlarının kendi düşünce tarzını tüm diğer toplumlara dayatmaya çalıştığını, bu toplumların da aynı şekilde düşünmeye ve davranmaya zorlandıklarını söyleyerek, "kendi" toplumunu da eleştirmeyi haklı olarak ihmal etmedi.

Birleşmiş Milletler'in savaşı onaylayıcı bir tutuma girmelerini sert bir dille eleştiren Wasmuth, Batı'nın daha önceleri bir numaralı düşman gösterdiği doğu bloku ülkelerini kenara bırakarak, şimdi de "3. Dünya ülkeleri"ni hedef gösterdiğini hatırlattı.

Savaşın yalnızca erkeklerin neden olduğu bir olgu olmadığını, aksine onun sert-yumuşak, yani dişi-erkek dualizmi içerisinde gerçekleştiğini vurgulayan Wasmuth, kadınların da bizzat Körfez Savaşı'nın başlaması ve devam etmesinde rol

oynadıklarının altını çizdi. Patriot füzelerinin üzerine "we love you" (sizi seviyoruz) yazanların kadın olduklarını, keza Körfez bölgesine giden sağlık personelinin büyük bir çoğunluğunun kadınlardan oluştuğunu söyledi.

Dr. Wasmuth konuşmasını tamamladıktan sonra, sözü Birgit Kreikemeyer aldı. Kreikemeyer, Doğu Avrupa'daki kadınların durumuna ilişkin bir referat sundu. Sovyetolog olan Kreikemeyer, 1989'dan buyana Doğu blokundaki gelişmelerin sonucu bu ülkelerin Batı'nın gözünde düşman olmaktan çıktıklarını, bu nedenle de yeni düşmanlar arandığını belirtti.

Hamburg Üniversitesi'nde doktora yapan Birgit Kreikemeyer, AGIK'in (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı) erkekler tarafından yönetildiğini, bu kuruma alternatif olarak Berlin'de salt kadınlara yönelik benzer bir kurum oluşturulduğunu hatırlattı.

Referatlar sunulduktan sonra tartışma bölümüne geçildi. Bu bölümde söz alan Bêrivan Almanların ve genel olarak Avrupalıların kendilerine yönelik olmayan çelişkilerde yeterince duyarlı olmadıklarını söyledi. Bu anlamda Körfez savaşı sırasında Alman kadınlarının sıkça "savaş vergisi ödememeyi nasıl başarabiliriz" sorusuna kafa yorduklarını, oysa sorunun aslında "savaşı nasıl önleyebiliriz?" olması gerektiğini savundu ve savaş önlenmediği takdirde onun bir sonucu olan savaş vergisinin de ödenmeyeceğini söyleyerek, Almanların tutumunu eleştirdi. Keza Almanların sıkça savaşı önlemenin ilk adımı olarak "çocukların aile tarafından barışçı bir eğitime tabi tutulmaları gerektiği" argümanına tam olarak katılmadığını söyleyen KOMJIN temsilcisi, "savaşı aileler yaratmıyor, hükümetler yaratıyor. Bu nedenle savaşların çıkmasını önlemek istiyorsak başta hükümet nezdinde girişimler zorunludur" dedi. Bêrivan Kürdistan ve Kürtler hakkında izleyiciler tarafından sorulan sorulara cevap vererek, onların bilgi eksikliğini gidermeye çalıştı.

Diyarbakır'da 8 Mart:

Kürt Kadını Artık Seyirci Değil, Eylemcidir

Dilan

Bu yıl 8 Mart 1991 tarihinde Diyarbakır'da İnsan Hakları Derneği Kadın Komisyonu, 8 Mart Dünya Kadınlar Gününü kutlamak amacıyla bir gece düzenledi. Diyarbakır'da ilk kez 8 Mart anlamına uygun olarak böylesine coşkulu ve kitlesel bir katılımı kutlanıyordu. Gecede ilk dikkati çeken noktalardan biri halktan kadınlarımızın yoğun katılımı, ilginin beklenenin çok üstünde olmasıydı. Gecede Kürt kadınının durumu yoğun olarak işlendi. Gecenin diğer bir özelliği de türkülere kadar Kürtçenin kullanılmasıydı. Ve gecede Kürt halkının yüzyıllardan beri yaratmış olduğu kültürünün zenginliği gözler önündeydi.

Gece Ulusal Marş eşliğinde tüm Kürdistan Şehitleri anısına bir dakikalık saygı duruşuyla başladı. Ardından İHD Diyarbakır Şubesi Başkanı Hatip Dicle kısa bir konuşma yaptı. Dicle konuşmasında, genel olarak son dönemlerde yaşanan sürece değindi.

Açılış konuşmasını İHD Diyarbakır Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Nazdar Kahraman ve İHD Kadın Komisyonu Üyesi Meral Danış ayrı ayrı yaptılar. Kahraman, konuşmasının bir bölümünde "8 Mart'ın anlamını değiştiren, içeriğini boşaltan anlayışlarla yüzyüzeyiz. Bizler bugüne sahip çıkmazsak, Feministler, Semra Hanım ve Papatyalar vb. kişiler 8 Martı kendi amaçları için kullanacak ve bu günün devrimci niteliğini karartan kadın haklarını sadece burjuva reformist bir sistemle sınırlayacaklardır" diyordu. Kahraman konuşmasında ayrıca Kürt kadınının son yıllarda içinde bulunduğu konuma ve Kürt kadınının mücadele içindeki yerine temas ediyordu.

İHD Kadın Komisyonu

Üyesi Meral Danış ise konuşmasında, "bu gün tüm dünya emekçi kadınlarının zulme, sömürüye ve zorbalığa karşı başkaldırdığı gündür. Ve 8 Mart özgür ve onurlu bir yaşama istemi, örgütlü mücadele isteminin yükseldiği gündür" diyordu. Danış, konuşmasının başka bir bölümünde Kürt kadınının ulusal, sınıfsal ve cinsel sömürüye karşı mücadele etmesi, onun ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde hak ettiği yerini almasını sağlayacaktır. Cinsiyetçi baskıya karşı mücadele, sömürgeci ve feodal düzene karşı verilen mücadeleden bağımsız

değildir. Kadının özgürleşmesi, eşitliği ve kurtuluşu ancak yine kadının özgür çabaları ve kavgasının eseri olacaktır. Kürt kadınının kurtuluşunun ön şartı onun ulusu ve sınıfı ile beraber özgürlüğe kavuşmasıdır. Sömürgecilerin Kürt halkına karşı uyguladığı baskı, işkence ve soykırımında kadın, erkek ve çocuk ayrımı yoktur. Kürt halkının verdiği mücadelede de bu ayrım olmamalıdır!" şeklinde açıklıyordu.

Diğer bir konuşmacı ise yine İHD Kadın Komisyonu Üyesi Leyla Zana idi. Zana, şehit Kürt kadınlarını içeren

bir konuşma yaptı.

Gecenin akışı içinde birkaç ozan Kürtçe türküler sundular. Bu türküler kitlenin coşkusu daha da artırıyordu. Ozanlardan biri 1988'de Halepçe katliamından sonra Türkiye'ye sığınan ozan Vahit'ti. Programın akışı içinde Kürt kadını anlatan şiirler, atasözleri, fıkralar sunucular tarafından Kürtçe sunuluyordu.

Yine gecenin en çok ilgi toplayan noktası halktan kadınların geceye aktif katılımıydı. Konuk konuşmacılardan biri Necmettin Büyükkaya'nın eşi olan Cemile Büyükkaya, Kürdistan'da şehit eşi olmanın zorluklarını ve onurunu dile getirdi. Diğer bir konuk olan Zeynep Ana Kürt kadınlarının tüm özelliğini kendi kişiliğinde bütünleştiriyordu. Zeynep Ana kadınların genel sorunlarına temas ediyor ve söylediği Hernepeş marşı ile kitlenin coşkusu bir o kadar artırıyordu. Ve Zeynep Ana Kürdistan'ın kurtuluşunun mücadeleden geçtiğini vurguluyor, işkencesiz, şehit vermeden, cezaevlerinde sürünmeden bu sorunun çözülemeyeceğini vurguluyordu. Diğer bir ana birkaç ay önce şehit düşen Aziz Turhallı'nın anası idi. Mahmut Tanrikulu'nun eşi Nedret Tanrikulu ise bir şehit eşi olarak duygularını ve eşinin kısa bir yaşamını dile getirdi. 1990 yılında Dargeçit'te 10 yaşındaki oğlu sömürgeci güçlerin sivil halka açtığı ateş sonucu ölen Fatma Kartal da içinde yaşadıkları koşulları bütün canlılığıyla anlatıyordu.

Gecenin diğer bir konuyu Diyarbakır Kürt mülteciler kampından gelen genç bir Kürt kıızıydı. Genel anlamda Irak Kürdistanı'ndaki mücadeleyi ve kadının mücadele içindeki yerini anlatıyordu.

Geceye aralarında KOMJIN'in da bulunduğu çok sayıda örgütten dayanışma mesajı gelmişti. KOMJIN'in mesajı okunduğunda, kitlenin canlı bir şekilde alkış çaldığı görüldü.

Gece Diyarbakır halk oyunlarının sergilenmesiyle sona erdi.

Troisdorf: DGB kadınlarıyla birlikte kutlama

Siegburg-Troisdorf'da her yıl olduğu gibi, bu yıl da 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü Kürt kadınları olarak DGB kadınlar koluyla birlikte kutladık. Toplantımızda Kürdistan'daki gelişmeler ve kadınlarımızın içinde bulunduğu durumla ilgili bilgi verdik. Yayın standı açarak, insanları bilgilendirmeye çalıştık. Ayrıca folklor ekibimiz de toplantıda halk danslarımızı sunarak, geceye renk kattı.

Geceye 200'ün üzerinde insan katılmıştı.

Jinda

Aschaffenburg: "Geleceğimiz Barış mı?"

9 Mart 1991 günü Aschaffenburg'ta Uluslararası Dünya Kadınlar günü nedeniyle Alman Sendikalar Birliği (DGB) Kadın Kolu tarafından bir açık oturum düzenlendi.

Yaklaşık yüz kişinin katıldığı ve ana konusu "Geleceğimiz Barış mı?" olan toplantıya, Yahudi asıllı Peter Gingold (VVN), Mohammad Nazzal (PLO), Ruth Turner (Amerika Barış Hareketi) ve Ziné (KOMJIN-Frankfurt) konuşmacı olarak davet edilmişlerdi.

Konuşmacılar savaşı kınayan açıklamalarda bulundular. Savaşın tüm insanlığa ve çevreye getireceği zararlara değinerek, politik sorunların savaşa çözüme ulaşamayacağına belirttiler.

Ziné konuşmasında özet olarak Kürt halkına ilişkin genel bilgiler sundu ve Kürt halkı üzerindeki ağır baskılara değindi. Körfez Savaşının Kürt halkına verdiği zararlara dikkati çekti.

Konuşmasında Körfez Savaşının, Irak Kürdistanı halkının kurtuluş şansını arttırdığına işaret eden Ziné şu taleplerde bulundu:

- Kürt Sorununun, yapılacak Ortadoğu Barış Konferansının gündemine alınması,

- Halepçe kurbanlarının ve bu savaşta yıkıma uğrayan Kürtlerin de zararlarının karşılanması,

- Türkiye'ye yapılan askeri yardımların durdurulması.

Toplantı olumlu bir hava içinde geçti. "Aschaffenburg Zeitung" adlı yöresel gazete konuya geniş biçimde yer verdi.

Serpil

Lozan: 8 Mart'ı Coşkuyla Kutladık

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü KOMJIN İsviçre taraftarları olarak, Lozan kentinde coşkuyla kutladık.

9 Mart 1991 Cumartesi günü 65 kişilik bir kitle katılımı ile yaptığımız kutlamada, 8 Mart'ın önemini, günümüze kadarki sınıflı toplumlarda ve bu günkü koşullarda ülkemiz Kürdistan'da ve Avrupa'daki Kürt kadınlarının yaşamını konu alan bir konuşma yapıldı. Daha sonra Kürtçe ve Türkçe şiirler okunup, türküler söylendi, halay çekildi. Kendi imkanlarımızla hazırladığımız tiyatro, kitle tarafından büyük beğeni kazandı.

Ayrıca etkinlikte kadınların hazırladığı yemekler satıldı. Kutlamadan elde ettiğimiz 660'lik İsviçre Frankını KOMJIN'e bağış yapmayı kararlaştırdık.

Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Zozan

Danimarka: 8 Adarê hat pirozkırın

Roja 9'ê Adarê, ji bo pirozkırina "8 Adar Roja Jinên Cihanê", ji hêla jinên Kurd şahiyek hat çekirin. Şahi 4 saetan ajot. Beriya ku şahi dest pê bike, derheqê 8 Ada-

rê û rewşa jinên Kurd li Kürdistan û Danimarkê bi zımanê Kurdi û Tırki û Danimarki axıftin hatin çekirin. Koma folklorê bi dilanê xwe, dengbêj Evdo ji bi deng û tembura xwe beşdarê şahiya jinên Kurd bûn. Jinên Kurd, xwarinên ku bi xwe çekiribûn û anibûn cihê şahiyê, bi hevra xwarin. Bi hevra dilan kişandin, stranan gotin.

Cıvin bi beşdariya 70 jinan bi serfirazi dawî hat.

Serdil

Norveç: Horten şehrinde kutlama

8 Mart'ta Horten şehrinde Dünya Kadınlar Günü nedeniyle Kadın Haklarını Koruma Derneği tarafından bir kutlama toplantısı yapıldı. 150 dolayında bir kitlenin katıldığı kutlamaya, Vestertolt Kürt Kültür Derneği de davet edilmişti. Toplantıda bir bayan arkadaşımız dernek adına konuşma yaptı. Kürdistanlı kadınların durumu ile ilgili bir konuşmanın yapılmış olması, toplantıya katılanların oldukça ilgisini çekti.

Binevs

Hagen:

9 Mart 1991 tarihinde, Dünya Kadınlar Günü'nü KOMJIN Hagen brimi olarak kutladık. Kutlamaya 50'yi aşkın bir kitle katıldı.

Toplantıda konuşma yapan arkadaş, 8 Mart'ın oluşumuna ve Körfez savaşının Kürt halkı üzerindeki etkisine değindi. Ayrıca bir tartışma yapılarak Kürt kadın hareketi ve KOMJIN'in feminist kadın hareketine bakışı irdelendi.

Toplantıda folklor ekibimiz birbirinden güzel oyunlar sergilerken, iki arkadaşımız da söyledikleri direniş, sevgi ve halk türküleriyle toplantımızı renklendirdiler.

Eylemimiz oldukça başarılı geçti.

Eyşan

ai'nin kadınlarla ilgili kitabı

Uluslararası Af Örgütü (amnesty international), kısa bir süre önce "Frauen im Blickpunkt - zwischen Auflehnung und politischer Verfolgung" başlığını taşıyan bir kitapçık yayınladı. Kadınlar üzerindeki politik baskı ve işkenceleri konu alan kitap, kadınlar üzerinde çok değişik işkence ve sindirme yöntemleri uygulandığına parmak basmaktadır. Kitapta, örneğin gözaltında tecavüzler, aile bireyi olarak götürülerek, kocaları ve kardeşleri üzerinde baskı unsuru olarak kullanılmak, hamile kadınların gözaltına alındıkları ve bazı durumlarda cezaevinde ya da gözaltında doğum yapmak durumunda kaldıkları vs. gibi konular işlenmektedir. Sözkonusu durumların yaşandığı özellikle de "Üçüncü Dünya Ülkeleri"nin isimleri de sıralanmaktadır. Keza baskı ve işkencelere maruz kalan kadınların isimleri de kitapta yer almaktadır. Kadınlara yönelik özel baskı izleyen devletlerin başında şunlar gelmektedir: Guatemala, Peru, Şili, Türkiye, Filipinler, Güney Afrika, Suriye, Cezayir vs.

Kürdistan'da çok sistematik bir şekilde kadınlara uygulanan işkence ve sindirme metodları, ne yazık ki kitapçıkta yer almıyor. Bunun nedeni ise Kürt kadınlarının başlarından geçenleri af örgütüne (AI) yazmamalarıdır. Kürt kadınları toplumsal değer yargılardan dolayı çoğu zaman, namusunun lekeleneceğini ya da ismini kamuoyuna açıklamasıyla, devlet tarafından daha fazla baskı göreceğini düşünmektedirler. Diğer taraftan uluslararası af örgütüyle nasıl ilişkiye geçileceğini bilenler de az olsa gerek. Oysa artık Kürdistan'da olan bitenler hakkında kamuoyu yaratmanın zamanı gelip, geçmiştir.

Kitapçığı ismarlamak isteyenler, şu adresten temin edebilirler:

amnesty international Sektion BRD, Heerstr. 178, 5300 Bonn 1

Kürdistan

Diyarbakır

Türk basınından Kürt kadınına iğrenç iftira

Dilan

"Meydan" isimli burjuva gazetesinin 1 Mayıs 1991 tarihli sayısında, faşist Saddam'ın zulmünden kaçıp Türkiye Kürdistanı'na sığınmak zorunda kalan ve hemen hemen tamamının yaşlı kadın ve çocukların oluşturduğu Irak Kürtleri ile ilgili iğrenç bir haber yer aldı. Bu habere göre: Irak Kürtleri para karşılığında ABD askerlerine kadınları satıyorlarmış. Bu denli, Kürt halkının namusuna yönelik çirkin ve asılsız iddialar şimdiye kadar o bölgede görev yapmış, dolmuş yerli ve yabancı yüzlerce gazeteci tarafından ortaya atılmamıştır. Sadece basın değil, yüzlerce duyarlı insan, hümaniter çevre, sağlık ekipleri hiç bir zaman böyle bir duruma şahit olmamış, böylesi onur kırıcı iddiada bulunmamışlardır. MEYDAN gazetesi ise bu çirkin, karalayıcı iddiada bulunurken, ne bir resim, ne bir belge sunabilmiştir. Haberin yalan olduğu gün gibi açık.

Böylesi yöntemler ilk değil. Böylesine yalan, yanlış haberlerle sömürgeciler, halkımıza dünya ve Türkiye kamuoyu tarafından beslenen sempatiyi kırmak, insanları-

mızı küçük düşürmeye kalkmaktalar. Olay, başta Kürt kadınları olmak üzere yoğun tepki ile karşılandı.

Diyarbakır'lı Kürt kadınları olayı protesto etmek amacıyla bazı girişimlerde bulundular. 6 Mayıs 1991 tarihinde bir grup kadın, Milliyet Gazetesi Diyarbakır Bürosunu basarak, olayı kınadıklarını bildirdiler. Milliyet gazetesinin bürosu Meydan ve Milliyet gazetesi sahibinin aynı kişi olduğundan ve Meydan gazetesinin Diyarbakır'da bürosunun olmayışından dolayı basıldı. Kürt kadınları adına bir konuşma yapan bir arkadaş, olayı kınadığını, olayın gerçeklerle hiçbir ilişkisinin olmadığını söyledi. Daha sonra hazırlanan bir yazı metni Meydan Gazetesi Müdürlüğüne gönderildi. Aynı yazı, büroya çağrılmış birçok basın mensubuna da verildi.

Yine olayı protesto etmek, basını ve kamuoyunu olaya karşı duyarlı kılmak amacıyla Diyarbakır'da bir imza kampanyası başlatıldı. Ayrıca diğer demokratik çevreler tarafından da olayı kınayan değişik etkinlikler gerçekleştirildi.

Nisan 1991

Foto JİYAN

Meydan Gazetesi Müdürlüğüne Gönderilen Yazı:

Genel Müdür Aydın DOĞAN'a

30 Nisan 1991 tarihli Meydan gazetesinin birinci sayfası 8. sütununda yayınlanan ve manşet olarak verilen "Amerikalı askerlere sığınmacı kadınları satıyorlar" başlıklı yazının yayınlanmasını bir grup Kürt kadını olarak kınıyoruz.

Tüm dünya kamuoyunun duyarlılık gösterdiği yaşam sorunuyla karşı karşıya olan Kürt sığınmacılarına yönelik çirkin bir suçlama yapılmıştır. Kürt halkının ulusal onuruna karşı işlenen bu saldırı, insan haklarıyla bağdaşmayan, gazetecilik ahlakına ters düşen bir davranıştır. Bu haberin tekzip edilmesi ve böylesi gerçek dışı haberleri ileten, ekonomik çıkarları insani çıkarların üstünde tutan gazetecilerin işe alınmaması veya işten çıkarılması gerekmektedir.

Kürt sorununa daha duyarlı ve gerektiği gibi ilgi gösterilmesi dileğiyle.

Kürt kadınları adına:

Nazdar Kahramaner, Remziye Evran, Durbet Kahramaner, Neslihan Özkan, Rahime Karakaş, Müjgan Güzel, Birgül Bilen, Saliha Sözer, Meral Danış, Serap Kutluay, Çağlar Demirel, Canan Doğrul, Özlem Mavigök, Durşin Yalçın, Reyhan Köşker, Necla Eser, Hanım Işık, Piroz Kahramaner, Zivo Karakaş, Emetülla Yeşil, Azize Aydın.

Nisan 1991

EYLEM HABERLERİ...

Mainz:

Küçük Bir Eylem Örneği

Irak Kürdistanı'ndaki halkımızın dramı son haftalarda hepimizi etkiledi. Haberlerde, televizyonda Kürt mültecilerinin son derece perişanlığı karşısında kendimi çaresiz ve güçsüz hissettim.

En çok da kamuoyunun, barış hareketinin ve hatta kendi halkımızın duyarsızlığına, pasifliğine öfkelenim. Derken kendi üzüntümü, acımı dışa yöneltmeye karar verdim. Mainz şehir merkezinde bir "Uyarı Nöbeti" yapmaya hazırlandım. Üniversite çevresine el ilanları astım ve tanıdıklarına telefonla bildirdim.

Birkaç gün on kişinin katılımı ile tiyatro binasının önünde mum yakarak saygı duruşunda bulduk. Eylem boyunca Medico-International'in konuya ilişkin bildirisini dağıttık. Eylemimiz büyük ilgi ve destek gördü. Birçok insanlar yanımıza gelerek, üzüntülerini ve dayanışmalarını dile getirdiler. Az da olsa bazı olumsuz tepkilerle de karşılaştık, örneğin: "Siz bizden ne istiyorsunuz?", "Dünya sorunlarını hep Almanlar mı çözecek?", "burada da binlerce insanlar yardıma muhtaç" gibi tepkiler.

Medico-International'den gerekli materyal getirip şehir merkezinde bir Info Stand açtık ve 1200 DM bağış topladık. Yanısıra kendi iş yerimde de girişimlerde bulundum. Elyazması bir bildiriyle işyerimdeki bütün bölümleri bağış yapmaya çağırdım. Sonuç olarak sadece iş yerimde toplam 2500 DM bağış topladım ve bu parayı Medico International hesabına gönderdim.

Eylem süresince birçok insanla, kuruluşla ilişki kurdum. Bizim standımız Mainz Barış Girişimi ve Irak Kürt Öğrencileri tarafından devr alınıp bir hafta daha

Mainz Eyleminden bir görüntü

sürdürüldü.

"Mainzer Allgemeine" adlı yöresel gazete eylemlerimize yer verip, görüşlerimizi aktardı.

Zinê

Köln:

Kampanyaya aktif destek

KOMJIN Köln birimi olarak Saddam canisinin bir kez daha halkımıza uyguladığı jenosid karşısında, biz de suskun kalmadık, olanaklarımız ölçüsünde çalışmalar gerçekleştirdik. Jenosidin başlamasıyla birlikte KOMJIN bildirisinde yapılan çağrıya uygun olarak, mülteciler için giysi, ilaç ve para toplama koyulduk. Toplanan torbalarca giysi ve ilaç mültecilere ulaştırılma koşuluyla Alman Kızılhaç Örgütüne verildi. Buna paralel olarak komite üyeleri en az 50 DM olmak üzere mültecilere yardımda bulundular. KOMJIN Köln üyeleri ayrıca çevrelerinde para yardımı toplama da koyuldular. Keza Kızılhaç'tan kumbaralar temin edilerek, Köln'ün işlek sokaklarında para toplanmaya başlandı. Çalışmalarımız henüz devam etmekte.

Şirvan Zanan

Hamburg:

Birlikte eylem

Irak Kürdistanı'nda faşist Saddam rejimi ve bağlaşıklarının ortaklaşa uyguladıkları soykırıma varan katliam ve sürgünler karşısında, Kadınlar olarak yüreği Kürt halkının meşru davası için çarpan her insan gibi, kayıtsız kalamazdık.

Hamburg KOMJIN birimi olarak, bağımsız bir kadın hareketinin demokrasi anlayışıyla, bizim dışımızda ağırlıkta kadın sorununu ele alan, ancak bir ulusu topyekun ortadan kaldırmak amacı ile faşist Saddam rejiminin ve dünyada sözü geçen devletlerin de ilk etapta sessiz kalarak onaylar duruma düştüğü katliamlar karşısında duyarlı olduklarına inandığımız feminist kadınlara da çağrıda bulduk.

Birlikte yaptığımız toplantılarda, gelen öneriler doğrultusunda çeşitli eylemlerin yapılması öngörüldü. Ortak amaç, Kürt ulusunun yok olmamak için, zor şartlar altında üstelik eşit olmayan bir konumda sürdürdüğü savaşa yurtdışı zemininde omuz vermektir. Tartışmalarımızda hakim olan anlayış, genelinde farklı yapılarca sahip olmalarına rağmen, kadın hareketlerinin ortak hedeflerde, ortak çalışmalar yürütebil-

mesiydi.

Toplantılardan sonra, şu istemleri ön plana çıkartan, üç gün süren bir çadır eylemi yapmayı kararlaştırdık:

- Genel olarak Kürdistan, özel olarak da Irak Kürdistanı'ndaki son gelişmeler hakkında kamuoyuna bilgi verme,

- Kürt sorununun Birleşmiş Milletler gündemine alınması ve Kürt halkına karşı toplu katliamları Irak devletinin iç meselesi olarak gören kayıtsız tutumunu protesto etmek amacıyla başlatılan imza kampanyasını yürütme,

- Eylemin içeriği ve Irak Kürdistanı'na ilişkin politik önerilerimizi içeren bildiriler dağıtma,

- Medico international'in açmış olduğu ve KOMJIN'in de desteklediği bağış kampanyasına katkıda bulunma.

Eylemimizi Hamburg'un merkezi semtlerinden biri olan Altona'da gerçekleştirdik.

İlk günden itibaren eylemimize ilgi umduğumuzdan da büyük oldu. Eylem boyunca, KOMJIN'in bildirilerinden 5 bin adet dağıttık. BM Genel Sekreterine gönderilmek üzere hazırlanan kartlardan 750 tanesinin imzalanmasını sağladık. Megafon aracılığıyla üç gün boyunca Kürdistan'daki durum hakkında

bilgi verdik. Eylemimiz sırasında toplam 4400 DM'lik bir bağış topladık.

Eylemimizde ayrıca Halepçe katliamını yansıtan fotoğraflardan oluşan bir sergi de açtık. Fotoğraflar birçok insanın dikkatini çekti. Basın ve televizyon mensubu da çadırımızı ziyaret ederek, röportaj yaptılar. Bu röportajlardan birisi NDR televizyonunda daha sonraki günlerde yayınlandı.

Eylemimizde hayal kırıklığıyla da karşılaşmadık değil. Ne Türk solunda, ne de Alman Barış hareketinden hiç bir dayanışma görmedik. Eylemimiz eksikliklere rağmen başarılı geçti.

Meryem

Hannover:

Irak Kürdistanı Halkımıza Destek

KOMJIN-Hannover birimi olarak kanlı Saddam diktatörlüğünün, Kürt halkına yaptığı saldırı ve soykırımına karşı, 1 Nisan tarihinden beri çevremizde başlatılan çalışmalarda aktif bir şekilde yer aldık. "Kürdistan İçin Yardım" komitelerinde görev alarak, bu doğrultuda yapılan çalışma ve bağış kampanyalarına katıldık. Ayrıca çevremizi bu konuda aydınlatmak için bildirimlerimizi dağıttık. Özellikle de in-

sanların bağışlarını Medico International'a göndermele-ri üzerinde durduk.

Bu çalışmalar sırasında, basın-yayın organları çalışmalara oldukça ilgi gösterdiler. Bizimle konuşmak için gelen Schaumburger Zeitung Gazetesi'nin muhabirine, Türkiye Kürdistanı'ndaki Kürtlerin durumu hakkında bilgi verdik. Şehrin kalabalık yerlerinde kumbaralarla dolaşarak bağış topladık.

Stadthagen'de ise 15.4.1991 tarihinde Kürdistan'daki soykırımı protesto amacı ile düzenlenen yürüyüşe katıldık. Ayrıca bu yürüyüş ve diğer eylemlerimiz sırasında KOMJIN'in kuruluş bildirimlerini dağıttık.

Rojin

Wuppertal:

Bilgilendirme toplantısı

24.4.1991 tarihinde Wuppertal KOMJIN birimi olarak, Frauen helfen Frauen e.V. ile birlikte Frauentreff'te bir bilgilendirme toplantısı düzenledik. Toplantımız saat 19.30'da şu ana başlıklar altında başladı:

- Kürdistan ve F. Almanya'da yaşayan Kürt kadınlarının genel durumu,
- Kürdistan'daki son gelişmeler.

Daha sonra KOMJIN-Wuppertal adına bir arkadaş

Berlin eyleminden bir görüntü

Wuppertal'deki son çalışmalar ve komitenin önüne koyduğu hedefler hakkında bilgi verdi. Son konuşmacı arkadaş ise, Türkiye'de gözaltında iken yaşadıklarını ve 11 yıllık sürgün hayatından örnekler vererek toplantının ana konusunu somutlaştırmaya çalıştı.

10 dakika aradan sonra, tartışma bölümüne geçildi. Bu bölümde ağırlıkta Kürdistan'da gelişen son olaylar ve yapılacak çalışmalara yönelik alternatifler tartışıldı.

Toplantımızın duyurusu, yerel radyo ve gazeteler vasıtasıyla, bildiri ve afişlerle yapıldı. 40'ın üzerinde kadının katıldığı toplantıda, çoğunluğu Alman kadınları oluşturuyordu. Toplantı salonunda hazırladığımız el işi sergisi, kitap standı ve çeşitli görüntüleri içeren fotoğraflar ilgi gördü.

Saat 23.00'de biten toplantımızın kuşkusuz eksik yanları da vardı. Bu eksiklikle

rimizi gelecek toplantılarımızda asgari düzeye indirmek için özen göstereceğiz.

Eksikliklere rağmen toplantımız başarılı geçti.

Zerin

Dortmund:

"Satılan ve Aldatılanlar"

27 Nisan 1991 günü KOMJIN-Dortmund ve Bildungswerk NRW e.V. Kürdistan hakkında bir bilgilendirme toplantısı düzenledi. Yaklaşık 60 kişinin katıldığı toplantıda, KOMJIN'den bir temsilci ve Gülşen Gönenç konuşmacı olarak yer aldılar. Toplantı "İki Cephe Arasında Kürdistan - Satılan ve Aldatılanlar" başlığı altında düzenlendi. Oturum, Kürdistan hakkında kısa bir süre önce Alman film ekibi tarafından hazırlanan 45 dakikalık bir filmin gösterilmesiyle başladı. Daha sonra tartışma bölümüne geçildi. Bu bölümde iki konuşmacı gelen sorulara cevap verdiler. Özellikle Kürdistan'ın geleceğiyle ilgili sorular işlendi. İki konuşmacı da harmonik bir şekilde, birbirlerini tamamlayarak, gelen sorulara cevap verdiler, yorumlarda bulundular.

Toplantıda ayrıca yemek ve yayın standı açılarak, gelen gelir Irak Kürdistanı halkımıza bağışta bulunuldu. Toplantı başarılı geçti.

Seyran

Hannover eyleminden bir görüntü

SÖZ OKUYUCULARIN

"Geleneksel kadın tipini, önce kendi düşüncemizde yok edelim"

Derginizin ilk sayısı elime geçti. Kürdistanlı bir bayan olarak nasıl sevdiğimi anlatamam. Egemen sınıfların nasıl bize mücadele etmeden bir şey vereceğini sanmıyordum, erkeklerin de bize mücadele etmeden bir şey vereceğini sanmıyorum. Sürekli değişen ve gelişen dünyada erkekler kadar haklara sahip, onlarla omuz omuza emeğin mücadelesini sürdürmemiz ve ulusumuz üzerindeki sömürge zincirini kırmamız gerek. Bunun için biz kadınlara daha çok iş düşüyor. Çocuk bakıcısı, mutlak tutkunu kadın tipini önce kendi düşüncemizde yoke-

Fatê'den Jenny'e

Kadın olmak
Bacı olmak
Ana olmak Kürdistan'da
Kolay mı sandın?

Beynimde şimşekler
Burnumda barut kokusu
acıya alışkın yüreğim,
bebemi doğurmak
kolay mı sandın?

Kan ile öfkeyle emzirmek,
Kuru sütlüz memeyi vermeyi
hiç düşündün mü sen?

Göğsünde yankı yapan
Kundaktaki bebenin çılgılığı
gözleri aşıktan sulanmış
karagözlümü susturmak
kolay mı sandın.

Toprağa vermek mahsum
yavruları, terkedilmek
herşeyden,
kolay mı sandın bacı...

Serpil

dip mücadele alanına çıkmalıyız. Böylelikle göreceğiz ki erkeklerin saygısı daha çok artacaktır bize.

Erkeklerimizin kafasındaki feodal karanlığı yıkmak için onlara yardımcı olalım, karanlıklarına destek değil...

Dergimiz oldukça şirin. Bana göre 3 aylık süre oldukça uzun. Bunu daha kısa sürede çıkarmanın olanaklarını aramalıyız. Şimdiden 10'a yakın abone buldum. Bunun için adresime şimdilik 10 gazete gönderirseniz sevinirim.

KOMJIN'a gelir sağlamak için ürettiğiniz kitap, kaset ve diğer materyallerden oluşan bir liste gönderirseniz sevinirim.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Fatma
St.Gallen/İsviçre

JİYAN'a SELAM

Amaçları özgür ve insanlık onurunun korunduğu bir toplum yaratmak ve insanca yaşamak olan Kürt halkının, değişik dönemlerde bu uğurda verdiği mücadelede yiğit, başeğmez, onurlu Kürt kadınları da erkeklerin yanında yer almışlardır. Ve bugün de devam eden ulusal kurtuluş mücadelesinde, üzerlerine düşen yükü fedakarca omuzlayan kadınlarımız, bu zor yaşam mücadelesi içinde bir de kadın oldukları için ikinci sınıf insan muamelesi görmekte ve sınıfsal olarak da sömürülmektedirler. Bu şekilde üçlü bir baskı ve sömürü sistemi ile yüzyüze olan biz Kürt kadınlarımızın kurtuluşu iki yolla mümkündür:

- Sömürge olan Kürdistan'ın özgürlüğüne kavuşması,

- Kadın hak ve özgürlüklerinin elde edilmesi yolunda verilecek mücadele.

Bu doğrultuda verilen mü-

cadelenin, yapılan çalışmaların ancak örgütlü olduğu takdirde olumlu sonuç vereceği tartışma götürmez bir gerçektir.

Bu nedenle F. Almanya'da kurulmuş olan Kürdistanlı Kadınlar Birliği (KOMJIN), Avrupa'da yaşayan Kürt kadınlarının çalışmalarının daha düzenli ve daha verimli olmasına olanak sağlamıştır.

Büyük emekler sonucu örgütlü çalışmanın en etkili iletişim aracı olan yayın hayatını JİYAN dergisiyle başlatmış olan, bu uğurda katkıları olan tüm KOMJIN çalışanlarına fedakarlıklarından dolayı KOMJIN İsviçre taraftarları olarak sonsuz saygılarımızı bildiriyoruz. JİYAN'ın çıkışını Avrupa'daki Kürt kadınlarının, kararlılık, mücadele azmi, ülkesinin ve Kürt kadınının kurtuluş yolunda mücadelesinin sembolü sayıyor, gücümüz oranında dayanışma içinde olacağımızı belirtmek istiyoruz.

Zozan

Pêkeni

Mıroveki gundi cara sıftê diçe bajêr. Ew geleki birçi dibe. Çavê xwe der û dora xwe digerine ku, ew kiderê bikaribe zikê xwe têrbike. Wê gavê ew xaniki tiji nan dibine. Çavê xwe bawer nake. Bi piştê destê xwe va çavên xwe paqış dike, rasti ji xani tiji nane. Ew bi gavên lez ber bi dikanê diçe û dikeve hundur. Rikêfi naneke dike û dixwe. Nayê ser xwe. Naneki dinê ji hildide. Disa têr nabe. Nanê sisiyan hildide, dixwe û têr dibe. Destê xwe ser zikê xwe digerine û dibêje "Oxx.. mali ava be!". Gava ku, ew ber bi deri diçe, xweyiyê firinê jê ra dibêje: "Te nan xwar, perê bir kir". Gundi dizivire û jê ra dibêje: "pere-mere çi ye lo? Qame ber sêla mala apê Ehmed, deh nan careki da dixwar, disa ji pere nedida..." Piştê xwe firoşkar da dike û çirp û bazdide.

YAŞLI BİR KÜRT ANASININ İLGİSİ

Dortmund'da ayda bir kez yaptığımız ve 24.02.1991 günkü seminerimizi torun sahibi bir ana da onurlandırdı. O günkü konularımız "KOMJIN'in Feminizme bakış açısı" ile "dünya yu-muşama politikasının Ortadoğu'daki etkileri ve Kürtler'di. Torunları ve geliniyle beraber gelen bir ana, çocukların gürültüsüne dayanamayıp, bizim rahatça ikinci konuyu tartışıp konuşmamız için çocukları alıp dışarı çıkardı. Akşam evde kocasıyla olan konuşmasını anlatmadan yazıya son vermek istemiyordum.

Kocası: Neredeydin Hanım?

Kendisi: Neredeysem oradaydım. Sana hesap mı vereceğim?

Kocası: Ne kızıyorusun canım, nerede olduğunu sorduk sadece.

Kendisi: Kürt kadınlarının seminerine gittim.

Gelini: Ana, sen de Kürt değil misin? Niye bizim kadınların seminerine gittim demiyorsun?

Kocası: Onlar örgütlerini kurmuş kendilerini eğitiyorlar, senin ne işin vardı be yaşlı kadın?

Kendisi: Yaşlı maşlı, gitmez mi insan! Kötümü, Fetrimis-musla KOMJIN arasındaki farkı öğrendim. Torunlarını göstererek, bu çocuklar rahat vermediler, yoksa çok güzeldi. Bundan sonra her toplantılarına katılacağım.

Senem

JINÊN KURDISTAN
Frau in Kurdistan

8 DM.

“Avrupa’da Yaşayan Türkiye ve Kürdistanlı Kadınlar Dördüncü Birleşik Toplantısı”ndan İzlenimler

Nûjen

Çeşitli nedenlerle yaşamlarını Avrupa'nın değişik ülkelerinde sürdürmekte olan yaklaşık 180 Türkiye ve Kürdistanlı kadın, 30 Mart-1 Nisan 1991 tarihleri arasında Hannover'de bir toplantı düzenlediler. Toplantıya KOMJIN'in yönetimi ve yerel birimlerinden üyeler de hazır bulundular. Dokuz Avrupa ülkesinden gelen kadınların oluşturduğu toplantıda, değişik konulara ilişkin çalışma grupları kuruldu, tartışıldı.

Daha önce de, Türk ve Kürt kadınları, üç kez bu türden toplantı düzenlemişlerdi. 4 yıl önce ilk konferans ile biraraya gelen birçok kadın, başta, cinsel sorunlar olmak üzere, Avrupa ülkelerinde yabancı kadın olarak karşılaştıkları sorunları görüşmek, çözüm yolları aramak ve bir Avrupa kadın lobisi oluşturmak için çalışmalarını başlattılar. Daha sonraki yıllarda da bu tür toplantılar yapıldı.

Hannover toplantısında biraraya gelen kadınların, üç yılda edindikleri tecrübe, tartışmalar sırasında kendisini açıkça gösteriyordu. Başlangıçta, Kürt kadınlarının sorunlarını bilinçli veya bilinçsiz olarak Türk kadınlarının sorunlarına indirgeyerek ele alma anlayışı her yıl azalmış, Kürt kadınlarının içinde buldukları konunun çok farklı olduğu anlaşılıyordu.

Üç gün süren toplantının ana konuları şunlardı:

- A) Nasıl bir cinsellik istiyoruz?
- Cinselliğimiz bize nasıl öğretildi, bedenimize nasıl yabancılaştırıldı?
- Cinsel seçimlerimiz: tek ve çok eşlilik vs.
- Erotizm ve pornografi
- Aşk
- Cinselliğimizin tek boyutlu yaşamaya zorlanması -heteroseksüellik.
- B) Irkçılık, cinsiyetçilik, kadın örgütlenmesi ve perspektifleri
- Bağımsız kadın hareketleri ve siyasi iktidar.
- Avrupa'da yaşayan Türkiye ve Kürdistanlı kadınların örgütlenme perspektifleri ve eylem biçimleri.
- Avrupa'da ve Türkiye'de feminizm.
- Irkçılık, ayrımcılık ve cinsiyetçilik.
- C) Avrupa'da gelişen panislamizm ve kadın hareketinin gelişimini engelleyen yanları.

Bu konuların dışında “Türk kadınlarının Kürt kadınlarına yaptığı ırkçılık” başlığı altında bir oturum düzenlendi.

12 Çalışma grubunca işlenen konular oldukça ilginç gördü.

KOMJIN üyeleri değişik çalışma gruplarında yer aldılar. KOMJIN üyeleri, özellikle B şikkında toplanan konuların tartışıldığı bölümün yanı sıra, oturumda ve plenumda da yer aldılar.

Genelde birbirini tamamlayan ve B şikkında yer alan her 4 konuyu da içeren grup çalışması oldukça tartışmalı geçti. Yaklaşık 60 kişi bu grup çalışmasında yer aldı. Çeşitli siyasi görüşlerden, bağımsız, demokrat ve feminist kadınların oluşturduğu bu grupta, çok farklı görüşler dile getirilmekle beraber, ağırlık Kürt kadınlarının karşı karşıya buldukları sorunların farklı bir şekilde ele alınması ve konuya daha duyarlı yaklaşılması gerektiğine yönelikti. Grup içinde karşı görüşlerden kadınlar olduğu gibi, bir kesim de suskunluğu yeğledi. KOMJIN'den katılan arkadaşımız ise, ırkçılık, ayrımcılık ve cinsiyetçiliğin birbirinden ayırılması gerektiğini, her terimin ne anlama geldiğini, kimler için geçerli olduğunu ve buna karşı takınılması gereken tavırlara değindi. Tüm grupların katıldığı bir toplantıda konunun birlikte tartışılmasını önerdi.

Toplantının ikinci günü, tüm gruplar biraraya gelerek çalışmalarının sonuçlarını rapor halinde sundular. Daha sonra “Türk kadınlarının Kürt kadınlarına yaptığı ırkçılık” adı altında bir plenum yapıldı. Kanımca toplantının en cananlığı bölümü de buydu. Zira, “ırkçılık, cinsiyetçilik, kadın örgütlenmesi ve perspektifleri” konusunu işleyen grupta, yapılan tartışmaların bir anlamda hep birlikte yeniden ele alınması ve perspektiflerin oluşması amaçlanmıştı.

Zaman zaman sert tartışmalara, karşıt görüşlere ve duygusalılıklara sahne olan bu bölümde, özellikle de Türk kökenli kadınların kendilerini sorgulamaları gerektiğini, Kürt kadınlarının sorunlarının görmezlikten gelinmeyeceğini vurgulamaları diğer birçok kadını düşünmeye itmesi açısından oldukça yararlı ve olumluydu. Bunun yanı sıra ırkçılığın ne şekilde yapıldığı, başka bir deyimle hangi tavırların ırkçılık olarak değerlendirildiği, Kürt kadınlarının nasıl ezildiği sorunları yöneltip, Kürt kadınlarının bizzat kendilerinin buna cevap vermeleri istendi. Bu sorulara cevap vermek üzere KOMJIN temsilcisi de söz alarak düşüncelerini detaylıca dile getirdi. KOMJIN temsilcisi, ırkçılığın her şeyden önce egemen güçlerin politikasını desteklemekte yattığını, bunun, “radikal ırkçılık”, “bilinçli ırkçılık”, “bilinçsiz ırkçılık” şeklinde

işlendiğini, ezilen kesimin farklı sorunlarını görmezlikten gelme ilkesine dayandığını örneklerle açıkladı.

KOMJIN temsilcisi, kadın sorununun toplumsal sorunlardan soyutlanamayacağını, toplumsal kurtuluş mücadelesinin bir parçası olduğunu, bu durumların da gözönünde bulundurularak ele alınması, kadın sorununun çözümünde aynı amacı güden, duyarlı her kurum ve örgütle ortak çalışmaların yürütülmesi gerektiğini, ancak sınıf mücadelesini veren karşıt cinslerden farklı olarak, bizzat kendi yaşadığı sorunların bilincinde de olması gerektiğini ileri sürdü; örnek olarak da KOMJIN'in çalışmaları hakkında bilgi verdi.

KOMJIN temsilcisi ayrıca Kürt kadınlarının nasıl ezildiklerini anlatmanın birkaç saate sıkıştırılmayacağını, ancak birkaç örnekle bunun toplumsal bir sorun olduğunu, Türk kadınlarıyla ortak cinsel ve sınıfsal olarak baskı altında olmaktan başka, ulusal varlığı tanınmayan, egemen bir ulusun baskısı altında olmanın getirdiği sorunlarla da karşı karşıya bulduklarının unutulmaması gerektiğini dile getirdi ve taleplerini sundu.

2 veya 3 yıl gibi kısa bir sürede, kadınların bazı tabuları yıkabilmeleri ve gerçekleri görmek için duyarlı davranmaları kimilerinin ise bunun bilincine varmış olmaları sevindiricidir. Bu, yalnız kadın sorununda değil, toplumsal sorunlarda da ortak çalışmaların yürütülebileceği anlamına gelir, ki özlenen de budur. Yeterki kadının kurtuluşunun salt kadınların sorunu olmadığını benimseyelim, bu uğurda verilecek mücadeleden ağırta kadına görevler yüklediğini, aynı zamanda erkeklere de birçok sorumluluklar düştüğünü unutmamalıyız.

Toplantının gelecek yıl da yapılması kararlaştırıldı ve 1 Nisan günü sol buldu.